

Регіоналізація у глобальному просторі

Лариса САРКІСЯН

**ФОРМУВАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ
ЗРОСТАННЯ ГЛОБАЛЬНИХ МІСТ
В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ****Резюме**

Розглянуто особливості розвитку глобальних міст та їх роль у розвитку світової економіки. Проаналізовано динаміку економічного розвитку глобальних міст і визначено основні галузі, в які спрямовуються інвестиції. Зазначено, що інновації відіграють провідну роль у підвищенні конкурентоспроможності й становленні сталої економічної та соціальної системи. Приділено особливу увагу технологіям, які визначають галузеву і територіальну структуру міст, серед яких: штучний інтелект, Інтернет речей, блокчейн та 5G. Досліджено цифрові стратегії глобальних міст, які, незважаючи на різну структуру і пріоритети, встановлювали загальні принципи розвитку сектору інформаційних технологій та телекомунікацій і впровадження його результатів в економічні й соціальні процеси (урядування, інфраструктура, технологічні парки тощо). Визначено, що глобальні міста при окресленні цифрових пріоритетів мають дотримуватись розробленої стратегії цифрової трансформації. Обґрунтовано, що розвиток цифрової інфраструктури є основою формування потенціалу зростання глобальних міст.

© Лариса Саркісян, 2020.

Саркісян Лариса, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри світової економіки, Київський національний торговельно-економічний університет, Україна. ORCIDID: <https://orcid.org/0000-0003-3030-5000>. sarkisianlg@gmail.com.

Ключові слова

Глобальні міста, інвестиційний клімат, цифровізація, інформаційні технології та телекомунікації, стратегічне планування, пріоритети розвитку.

Класифікація за JEL: F01, F20, F63.

Постановка проблеми

В умовах збільшення глобальних викликів, зумовлених сповільненням економічного зростання через ряд макроекономічних факторів, роль глобальних міст як інноваційного та інвестиційного драйверів стає ключовою. Збалансування економічної системи потребує включеності міста в мережу глобальних фінансових, галузевих, академічних й інформаційних мереж. Для вирішення багатоаспектних питань міського планування і розвитку потрібно сформулювати виважені стратегічні підходи та відповідну систему підтримки. Таким чином, необхідно провести дослідження з питань, пов'язаних з економічним потенціалом й інвестиційною привабливістю глобальних міст, технологічними викликами та пріоритетними напрямками розвитку в умовах цифровізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Значний внесок у розвиток концепції глобальних міст як драйверів економічного зростання й ролі інвестицій у міський технологічний сектор в умовах цифровізації у своїх працях зробили науковці: Р. Крамаренко, Дж. Трухільо, Дж. Парілла, Н. Німченко, Р. Белдебо, Х. Ду, А. Сленджен, С. Сассен, А. Таунсенд, С. Лорімер.

Віддаючи належне напрацюванням українських та зарубіжних дослідників у розробці основних засад і підходів до концепції глобальних міст, зазначимо, що ряд актуальних питань, пов'язаних із плануванням цифрових стратегій, потребує поглибленого дослідження, особливо у контексті різкого розвитку технологій та їхнього впливу на всі ключові напрями економічної системи міста.

Постановка завдання

Метою цієї роботи є визначення основних засад розвитку, які впливають на формування потенціалу глобальних міст в умовах цифровізації.

Виклад основного матеріалу

Економіка міст та регіонів зазнає значних трансформацій, що зумовлено як впливом змін у динаміці населення через різку індустріалізацію, так і змінами у галузевій структурі в результаті науково-технічного прогресу та технологічних революцій.

Згідно з даними Організації Об'єднаних Націй (ООН), у 2018 р. приблизно 55,3% населення світу проживало у міських поселеннях, і, за прогнозами фахівців, до 2030 р. у міських районах будуть проживати загалом до 60% людей у всьому світі, а кожна третя людина проживатиме у містах, що мають щонайменше півмільйона жителів [1]. Відповідно, в міських поселеннях сформується клас осіб з ідентичністю, що відрізняється своїм світоглядом та позиціонуванням, серед інших осіб, які проживають на територіях відповідних держав. Це значною мірою впливає на економічну поведінку і зумовлює необхідність створення іншої системи стимулів.

Економічна поведінка міст визначає їх позиціонування у глобальній мережі міського розвитку та значною мірою впливає на складання прогнозів щодо їх майбутнього (табл. 1). Найбільше зростання економічного та соціального потенціалу міст пов'язане з високими темпами урбанізації у країнах, що розвиваються, де очікується різке зростання економічних індикаторів, передусім ВВП, зокрема це: Індія, Бангладеш, Китай, Індонезія, Філіппіни.

Міста характеризуються доволі складною галузево-секторальною структурою економіки, і технологічний рівень їх промисловості є значно вищим порівняно із середнім рівнем по країні. Водночас вони володіють певним «магнетизмом» простору з наданням безпрецедентних можливостей для функціонування цілодобових виробничих процесів, зростання продуктивності праці, інтенсифікації виробництва, впровадження інновацій та необмежених перспектив гармонійного розвитку особистості [3, с. 82]. Це визначає зростання перспектив для розширення міст і функціонування їх як окремих, здатних на формування поточного та майбутнього порядку денного складових глобальної системи.

Таблиця 1

Зростання ВВП глобальних міст (прогноз на 2035 р.)

Місце у рейтингу	Місто	Країна	Темпи зростання, %
1	Бангалор	Індія	8,5
2	Дакка	Бангладеш	7,6
3	Мумбаї	Індія	6,6
4	Делі	Індія	6,5
5	Шеньчжень	Китай	5,3
6	Джакарта	Індонезія	5,2
7	Маніла	Філіппіни	5,2
8	Тяньцзінь	Китай	5,1
9	Шанхай	Китай	5,0
10	Чунцін	Китай	4,9

Джерело: побудовано автором за [2].

Глобальна економічна система визначає нові ролі основних акторів, залучених до процесу її формування. Міста завжди відігравали провідну роль у становленні країн-лідерів соціально-економічного розвитку. Сучасні глобальні міста перетворюються на достатньо самостійних гравців, політика яких може вносити корективи передусім в усталений порядок внутрішньої й зовнішньої економічної політики.

Основні сили, які змінюють сучасну міжнародну економіку, – це урбанізація, глобальна інтеграція і технологічні зміни [4, с. 7]. Визначені драйвери слугують наріжними каменями конкурентоспроможності глобальних міст, які дають їм змогу бути включеними у глобальні економічні, соціальні, екологічні й культурні процеси та отримувати відповідні переваги.

Розвиток глобальних міст і створення взаємопов'язаної мережі міст, які діють за єдиними фінансовими, інвестиційними, інноваційними й культурними системними підходами, визначає глобалізаційну динаміку. Основним завданням глобальних міст стає підвищення продуктивності шляхом сприяння технологічній та інноваційній активності підприємницької й академічної спільнот.

Глобальне місто – це функція міжнародної мережі стратегічних майданчиків. Під сучасне уявлення про глобальне місто не потрапляє жоден фіксований список глобальних міст, оскільки до нього входять країни, що відмовляються від регулювання своєї економіки і приватизують державний сектор (з метою пропонування чогось міжнародним інвесторам). Для розмежування

конструкту глобального міста й міста взагалі використовують різні критерії. У кожного міста є свої матеріальність, політичність, соціальність і родовід. Розвиток функцій глобального міста, ендогенний характер динаміки та обумовленість економічної глобалізації простором міста – це стратегічна, але не всеосяжна подія. Важливий методологічний наслідок полягає в тому, що насправді можна вивчати функції глобального міста без вивчення для цього всього міста цілком [5].

Роль і функції глобальних міст визначаються їх значенням та впливом на економічну динаміку як окремих регіонів, так і світової економіки загалом. За приблизними оцінками фахівців, міста продукують 34 трлн. дол. США, або понад 50% світового ВВП, та, згідно з прогнозами до 2025 р., їх частка може досягти 65 трлн. дол. США [6, с. 46].

З огляду на зазначене вище *глобальні міста* є функцією глобальної мережі стратегічних площин зі складною спеціалізацією і змістовим наповненням. Дослідники включають глобальні міста у так звані мегарегіони, які поєднують ряд географічно наближених територій з подібними характеристиками в єдину сукупність. Мегарегіони об'єднують міста із загальним населенням від 50 млн. осіб до 20 млн. осіб, із валовим випуском на душу населення від 76 тис. дол. США до 32 тис. дол. США, за даними 2018 р. (табл. 2).

Найвищу позицію в рейтингу займає мегарегіон Бос-Ваш, який знаходиться у США й охоплює міста – фінансові, промислові, технологічні, наукові та політичні центри: Нью-Йорк, Вашингтон і Бостон. Населення цього регіону становить 47,6 млн. осіб із ВВ на душу населення 76,681 дол. США, що значно перевищує кількість осіб, які проживають в іншому північноамериканському мегарегіоні Нор-Кал, що охоплює міста Сан-Франциско та Сан-Хосе, із 10,8 млн. осіб, але значно вищим показником ВВ на душу населення 85,648 дол. США. Це зумовлено, перш за все, технологічною спеціалізацією такого регіону і розташуванням тут Силіконової долини, яка дає імпульс для розвитку найбільших технологічних компаній регіону та світу загалом.

Іншими значними північноамериканськими мегарегіонами є: Чі-Піттс (Чикаго, Детройт, Клівленд, Піттсбург) з ВВ на душу населення 64,742 дол. США; СоКол (Лос-Анджелес, Сан-Дієго) з ВВ на душу населення 64,727 дол. США; Техаський трикутник (Даллас, Хьюстон, Сан-Антоніо, Остін) з ВВ на душу населення 66,685 дол. США. Таким чином, мегарегіони й глобальні міста США, які до них входять, – це лідери як за показниками валового випуску, так і за показниками на душу населення. Відповідно, визначають напрями розвитку світової економіки на фінансовій, технологічній, промисловій та політичній аренах. Всього два мегарегіони знаходяться в Європі: Пар-Ам-Мюн (Париж, Амстердам, Брюссель, Мюнхен) і Лон-Лід-Честер (Лондон, Лідс, Манчестер) з ВВ на душу населення 57,586 дол. США та 52080 дол. США. Регіон зі значними темпами урбанізації – Південно-Східна Азія – щороку збільшує свої промислові, технологічні й політичні потужності

та доповнює новими альтернативами розвиток глобальної економіки. У першу десятку також потрапили чотири азійських мегарегіони: один в Японії, один в Південній Кореї й два у Китаї. ВВ на душу населення є найвищим у мегарегіоні Великий Токіо (агломерація Токіо) – 46,036 дол. США, а найнижчим – у Пекіні (Пекін, Тяньцзінь) – 32,781 дол. США.

Інновації стають драйверами економічного зростання глобальних міст, вони створюють нові можливості для включення локального наукового і бізнес-середовища у всесвітню мережу створення нових знань та технологій. За індексом інноваційності міст 2019 р. найвищі позиції займали такі міста: Нью-Йорк, Токіо, Лондон, Лос-Анджелес, Сінгапур, Париж, Чикаго, Бостон, Сан-Франциско – Сан-Хосе, Торонто [8].

Таблиця 2

Роль мегарегіонів у розвитку глобальної економіки в 2018 р.

Мегарегіон	Міста	Регіон	Населення, млн. осіб	Валовий випуск (ВВ), млрд. дол. США	ВВ на душу населення, дол. США
1. Бос-Ваш	Нью-Йорк, Вашингтон, Бостон	Північна Америка	47,6	3,650	76,681
2. Пар-Ам-Мюн	Париж, Амстердам, Брюссель, Мюнхен	Європа	43,5	2,505	57,586
3. Чі-Піттс	Чикаго, Детройт, Клівленд, Піттсбург	Північна Америка	32,9	2,130	64,742
4. Великий Токіо	Токіо	Азія	39,1	1,800	46,036
5. СоКол	Лос-Анджелес, Сан-Дієго	Північна Америка	22,0	1,424	64,727
6. Сеул-Сан	Сеул, Пусан	Азія	35,5	1,325	37,324
7. Техаський трикутник	Даллас, Хьюстон, Сан-Антоніо, Остін	Північна Америка	18,4	1,227	66,685
8. Пекін	Пекін, Тяньцзінь	Азія	37,4	1,226	32,781
9. Лон-Лід-Честер	Лондон, Лідс, Манчестер	Європа	22,6	1,177	52,080
10. Гон-Шен	Гонконг, Шеньчжень	Азія	19,5	1,043	53,487
Всього			602,2	28,135	46,720

Джерело: [7].

Зростання глобальних міст як центрів інновацій формує значний попит на підвищення ефективності їхнього функціонування і розвитку. Інтеграція у глобальний економічний простір та їх вбудовування у систему прийняття рішень визначають напрям міського зростання. Глобальні міста зумовлюють необхідність формування нових завдань на всіх рівнях управління, починаючи від найнижчого і закінчуючи найвищим (від мезорівня до мегарівня).

Основні продуценти інновацій – це багатонаціональні компанії (БНК), конкурентоспроможність яких значною мірою зумовлюється їхньою спроможністю створювати нові продукти й сервіси. Це сприяє включенню глобальних міст у систему управління глобальними виробничими мережами, які координуються БНК. Локалізація міжнародного бізнесу сприяє залученню інвестицій та формуванню точок зростання. Найбільш інвестиційно привабливими напрямками є наукомісткі сектори, які потребують при створенні доданої вартості товарів і послуг значного людського та соціального капіталів. У середньому обсяги інвестицій у глобальні міста від загальних інвестицій у країну дорівнюють 10% (табл. 3).

Найбільший обсяг інвестицій спрямовано у китайські глобальні міста, зокрема це: Шанхай, Пекін, Гуанчжоу і Шеньжень. Органи міського управління цих та інших міст приділяли значну увагу стратегічним пріоритетам розвитку, створенню відповідної інфраструктури і зростанню освітнього й наукового рівнів.

Таблиця 3

Обсяги інвестицій в окремих глобальних містах (2008–2012 рр.)

Країни	Кількість інвестицій, всього	% від інвестицій	Кількість інвестицій у глобальних містах	% від інвестицій у глобальні міста	Глобальні міста (кількість інвестицій)
Китай	1,595	13,6	540	33,9	Шанхай (299), Пекін (146), Гуанчжоу (70), Шеньжень (25)
Індія	1,034	8,8	323	31,2	Бангалор (125), Мумбаї (81), Нью-Делі (59), Ченнаї (47)
США	1,318	11,2	247	18,7	Нью-Йорк (39), Чикаго (28), Майами (28), Хьюстон (25)

Джерело: [9].

Так, підвищенню інвестиційної стратегії Шанхаю як міжнародного фінансового, торговельного, логістичного та економічного центру сприяють такі заходи:

- Шанхайська зона вільної торгівлі, яка першою була створена на території материкового Китаю у 2013 р.;
- доступ до фінансування через регуляторні ініціативи, податкові стимули, програми заохочення капітального фінансування й ін.;
- високотехнологічні парки, які використовуються для капіталізації сфер, що підпадали під обмеження (наприклад, сектор охорони здоров'я і банківська система);
- визначення спеціалізованих функціональних зон для інновацій, бізнесу, відпочинку, шлюзу, виробництва й доставки товарів з метою залучення талантів та сприяння інклюзивному економічному розвитку [10, с. 11].

Формування сприятливого інвестиційного клімату, налагодження активного діалогу з інвесторами і визначення пріоритетних зон інвестування становлять основу забезпечення сталості економічного розвитку. Згідно з даними, основними секторами, в які спрямовувались прямі іноземні інвестиції (ПІІ) з 2004 р. по 2018 ., були: програмне забезпечення та ІТ-послуги (в середньому на рівні 30%), комунікації (в середньому на рівні 9%), хімічна галузь (у середньому на рівні 5%) (табл. 4).

Відповідно, економічна глобалізація і цифровізація створюють простір для міст, які орієнтуються на детериторіалізовані транскордонні мережі й території з великою концентрацією ресурсів. За цих умов значна частина того, що ми переживаємо та представляємо як місцеве, виявляється мікросередовищем із глобальної мережі з нелокальною динамікою і/або локалізацією глобальних процесів [12].

Концентрація ресурсів у секторі програмного забезпечення та ІТ-послуг має значний вплив не лише на галузі у цьому секторі, а й на всі інші, у тому числі такі традиційні сектори, як агропромисловий, будівельний, хімічний та ін. Це зумовлює важливість створення відповідної інфраструктури (університети, бізнес-інкубатори, технологічні парки, венчурні фонди, технічні засоби) для розвитку сектору. Розширення сектору значною мірою визначає конкурентоспроможність і прогнози щодо зростання в усіх глобальних містах, незалежно від регіону розташування. Адже від рівня розвитку сектору залежить можливість включеності у глобальні фінансові, торговельні, транспортні й соціально-культурні мережі, що пов'язано з ключовими характерними рисами поточного етапу розвитку глобальної економіки.

Таблиця 4

**Основні сектори, в які були спрямовані ПІІ у глобальних містах
(2004–2018 рр.)**

№	2004–2008 рр.			2009–2013 рр.			2014–2018 рр.		
	Сектор	ПІІ	%	Сектор	ПІІ	%	Сектор	ПІІ	%
1.	Програмне забезпечення та ІТ-послуги	1273	33	Програмне забезпечення та ІТ-послуги	1091	27	Програмне забезпечення та ІТ-послуги	1855	35
2.	Комунікації	388	10	Комунікації	369	9	Комунікації	450	9
3.	Напівпровідники	319	8	Хімічна галузь	302	4	Хімічна галузь	301	6
4.	Фармацевтика	313	8	Промислове обладнання	236	5	Бізнес-послуги	294	6
5.	Промислове обладнання	175	5	Фармацевтика	228	8	Промислове обладнання	293	6
6.	Хімічна галузь	172	4	Бізнес-послуги	202	4	Компоненти до електроніки	249	5
7.	Автомобільні компоненти	164	4	Автомобільні компоненти	175	4	Фармацевтика	203	4
8.	Компоненти до електроніки	114	3	Компоненти до електроніки	173	3	Харчова і тютюнова галузі	181	3
9.	Біотехнології	109	3	Напівпровідники	150	8	Компоненти до електроніки	159	3
10.	Виробництво оригінальних компонентів до автомобілів	103	3	Харчова і тютюнова галузі	128	3	Виробництво оригінальних компонентів до автомобілів	158	3

Джерело: побудовано автором за [11].

Підвищення інвестиційної привабливості сектору програмного забезпечення та ІТ-послуг зумовлене, перш за все, зростанням кількості осіб, під'єднаних до цифрових пристроїв, які використовують різні програми і додатки. Однак основними споживачами результатів роботи сектору є бізнес-споживачі, використання даних якими потребує збільшення кількості сенсорів та пристроїв у промисловій, комерційній, інфраструктурній, оздоровчій, транспортній і багатьох інших сферах [13].

До провідних технологій сектору програмного забезпечення та ІТ-послуг належать: штучний інтелект (ШІ), блокчейн, Інтернет речей та 5G. Прикладами включення технологічних продуктів у бізнес-процеси можуть бути: використання технології блокчейну в мережі постачань компанією «Wal-

mart», створення безконтактних торговельних просторів компанією «Amazon», автоматизація й роботизація виробничих процесів компанією «Tesla» та багато інших. У 2019 р. обсяг сукупної вартості провідних технологій становив 168,6 млрд. дол. США з лідируючими позиціями Інтернету речей і штучного інтелекту. За прогнозом фахівців, у 2029 р. сукупна вартість технологій збільшиться приблизно у 5 разів і дорівнюватиме 573,8 млрд. дол. США зі значною часткою технологій 5G і блокчейну (рис. 1).

Рисунок 1

Агрегована вартість провідних технологій у глобальних містах, млрд. дол. США

Джерело: побудовано автором за [14].

Дослідження проведено на основі даних найбільших 60 міст світу та складено рейтинг із 10 цифрових столиць, серед яких: Нью-Йорк, Лос-Анджелес, Токіо, Сан-Франциско, Сінгапур, Лондон, Чикаго, Торонто, Париж, Гонконг. Зростання цифрової економіки дасть змогу цим містам адаптуватись до флуктуацій глобальних економічних циклів ефективніше за інших, передусім завдяки подальшій диверсифікації економічної системи та підвищенню інноваційної, інвестиційної й соціально-культурної привабливості.

На основі аналізу обсягів вкладення венчурного капіталу компаніями у розвиток технологій штучного інтелекту в глобальних містах можна визначити, що збільшення інвестицій асоціюється зі зростанням кількості технологічних компаній (у тому числі стартапів) і проникненням технології штучного ін-

телекту в оптимізацію управлінських процесів, просування продукції, надання банківських послуг, здійснення виробничих процесів та діяльність галузі охорони здоров'я (табл. 5).

Таблиця 5

Обсяги вкладення венчурного капіталу в розвиток технологій штучного інтелекту в 2013–2018 рр., млн. фунтів стерлінгів

№	Міста	Роки						Всього
		2013	2014	2015	2016	2017	2018	
1.	Сан-Франциско	418,08	1,83 млрд.	2,07 млрд.	4,46 млрд.	806,03	1,84 млрд.	11,44 млрд.
2.	Пекін	11,66	53,75	197,32	599,56	1,63 млрд.	1,07 млрд.	3,57 млрд.
3.	Нью-Йорк	79,43	165,62	318,28	667,51	593,85	1,20 млрд.	3,05 млрд.
4.	Шанхай	–	1,28	400,93	16,10	1,60 млрд.	453,61	2,47 млрд.
5.	Лондон	9,85	41,16	67,04	166,04	228,97	326,90	839,96
6.	Париж	1,92	2,83	23,49	61,49	99,45	132,40	321,48
7.	Сінгапур	13,76	13,89	70,92	55,59	106,52	30,81	291,49
8.	Тель-Авів	14,80	17,12	5,49	39,04	112,25	89,01	277,71
9.	Берлін	7,09	0,79	23,60	17,41	17,67	21,06	87,62
10.	Бангалор	1,31	32,29	45,75	1,96	36,71	18,65	136,67

Джерело: [15].

Зазначимо, що дедалі більша кількість компаній із різних секторів використовує технологію штучного інтелекту – від електронної комерції до страхових і консалтингових послуг. Наприклад, найбільшими роботодавцями у Лондоні, які працюють у тому числі з технологіями штучного інтелекту, є: «Facebook», «Twitter», «UCL», «Amazon.com», «BenevolentAI», «Farfetch», «QuantaBlack», «PredictX», «WorldReit», «G-Research», «Deloitte», «Expedia», «AIG», «Babylon» [15].

Отже, цифровізація технологічних процесів та зміни в життєвих циклах продукції впливають на конкурентоспроможність міст й їхнє місце у світовій ієрархії, що потребує перегляду традиційних підходів до стратегічного планування. Глобальні міста вже напрацювали достатній досвід у створенні та реалізації цифрових стратегій, перша з яких була сформульована у Гонконзі в 1998 р. з назвою «Гонконг – цифрове місто у XXI ст.» і неодноразово переглянута (табл. 5).

Таблиця 5

Цифрові стратегії глобальних міст

№	Місто	Стратегічні документи
1.	Нью-Йорк	«Дорожня карта для цифрового міста: наближення міста Нью-Йорк до цифрового майбутнього» (2011 р.), «Цифрова дорожня карта міста Нью-Йорк: прогрес та інновації» (2012 р.), «Цифрове лідерство Нью-Йорка: дорожня карта» (2013 р., оновлено в 2017 р.)
2.	Чикаго	Технологічний план Чикаго (2013 р.)
3.	Лондон	План «Розумний Лондон» (2013 р.), Дорожня карта «Зробимо Лондон розумнішим» (2018 р.), «Стратегія розвитку цифрових навичок» (2018 р.)
4.	Барселона	Візія «Барселона – розумне місто» (2012 р.), План «Барселона – цифрове місто» (2015–2019 рр.)
5.	Сан-Франциско	План розвитку інформаційно-комунікаційних технологій у Сан-Франциско (2013 р., 2015 р.), Стратегічний план цифрової рівності (2019–2020 рр.)
6.	Гонконг	Стратегія «Гонконг – цифрове місто у XXI ст.» («Hong Kong Digital 21 Strategy») (1998 р., 2001 р., 2004 р., 2008 р., 2014 р.*), План із розвитку розумного міста (2017 р.)
7.	Сінгапур	Цифровий план уряду (2018 р.)
8.	Сеул	«Стратегія розумного міста» (2015 р.), Програма «Глобальний цифровий Сеул – 2020» (2015 р.)

Джерело: * створено автором за [16–23].

На першому етапі розвитку стратегій цифровізації глобальних міст ключовими напрямками визначено: е-уряд, просування ІТ-сектору, залучення до прийняття рішень громадян, відкриті дані, розвиток ІТ-інфраструктури, доступ до Інтернету, розвиток ІТ-навичок, міська інфраструктура. На другому етапі серед пріоритетів окреслено: розширення зв'язків міста з академічною спільнотою, сервіси термінової допомоги, мережу сенсорів, портали органів управління, оцінювання прогресу, експортні рішення, платформи для хмарних технологій, розвиток туризму, підвищення енергоефективності [16].

Створення відповідної цифрової інфраструктури (наприклад, мережа високошвидкісного широкосмугового зв'язку), розширення кількості й якості цифрових послуг та удосконалення системи міського менеджменту становлять основу більшості цифрових стратегій і сприяють розширенню інвестиційної діяльності.

Зокрема, Сеул серед інших глобальних міст з метою розвитку цифрового сектору, підвищення інвестиційної привабливості міста й збільшення кількості технологічних компаній окреслив напрям «Стратегії розумного міста» – дігіноміку (diginomics) – та визначив такі пріоритетні завдання:

1. Активна підтримка для створення стартапів (мета – підтримка малих і середніх технологічних компаній):

- створення та управління бізнес-інкубатором із розвитку штучного інтелекту;
- створення цифрового інноваційного парку «Gyaero»;
- відкриття й управління бізнес-центром «Seoul App»;
- створення системи підтримки фінансово-технологічного сектору.

2. Створення інтегрованої платформи цифрової економіки:

- створення та управління «Seoul Digital Foundation»;

3. Цифровізація галузей для підвищення цінності та конкурентоспроможності:

- підтримка технології штучного інтелекту для прискорення розвитку промисловості в індустріальному парку «Green Valley» [23].

З метою ефективної реалізації стратегії цифровізації кожне місто створило або виокремилو спеціальний підрозділ в органах міського урядування, який детально планує і втілює кожен пункт стратегічного документа. Наприклад, у Нью-Йорку за це відповідає департамент інформаційних технологій та телекомунікацій, у Сеулі – бюро політики розумного міста, у Гонконзі – інформаційний офіс.

З метою налагодження ефективної кооперації органам міського урядування і бізнес-спільноті доцільно співпрацювати у таких напрямках:

- розумне зростання – запровадження системи довготермінового стратегічного планування активізації зростання зі зрозумілими цілями та системою публічного й приватного інвестування, підтримка підприємництва з відповідною системою регулювання і стимулів;
- отримання більших результатів із меншими зусиллями – підвищення ефективності шляхом залучення бізнес-експертизи, технологій та даних з розвитком публічно-приватного партнерства;
- підтримка змін – створення довготермінової візії, що базується на сталій взаємодії між містом і бізнесом за умови залучення стейкхолдерів із кількісними цілями та системою управління продуктивністю [6, с. 24].

Таким чином, місто як самостійний гравець глобальної економіки значно розширило свої географічні й економічні межі за останні сторіччя цивілізаційного розвитку, перетворившись на точку зростання і центр прийняття рішень. Численні виклики та дисбаланси, які виникають на етапах урбанізації, трансформуються у переваги завдяки швидкому реагуванню органів міського управління на основні тригери. Потужний науковий і освітній комплекси, інвестиційно привабливі галузі, розгалужена транспортна та інформаційно-комунікаційна інфраструктура й відповідна система управління дали змогу глобальним містам прискорювати дифузю інновацій та отримувати найбільше переваг від нього.

Висновки

Через зростання дисбалансів у глобальній економіці одні з основних акторів – глобальні міста – мають переглянути традиційні умови формування конкурентних переваг та внести цифрові стратегії у порядок денний, що є обов'язковою умовою збалансованого зростання. Стратегії створюють самопідтримуючий механізм, здатний відповідати на виклики через дію вдосконаленої й більш ефективної системи управління, активізацію зростання кількості центрів прийняття рішень, визначення розвитку академічних і підприємницьких спільнот як пріоритетних, формування системи стимулів для економічної та інвестиційної активності, збільшення значення кооперації й посилення зв'язків між основними учасниками з допомогою заходів щодо підвищення мобільності. Водночас подальших досліджень потребують ефективні напрями стратегічного планування, вплив шоків різного ступеня на соціально-економічний розвиток і роль основних стейкхолдерів у подальшій цифровій трансформації міст.

Список використаної літератури

1. The World's Cities in 2018. URL: https://www.un.org/en/events/citiesday/assets/pdf/the_worlds_cities_in_2018_data_booklet.pdf.
2. These will be the most important cities by 2035. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2019/10/cities-in-2035/>.
3. Крамаренко Р. М. Столичні мегаполіси в глобальній економічній системі: розвиток і фактори конкурентоспроможності: дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.02 / Держ. ВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». Київ, 2016. 400 с.

4. Trujillo J., Parilla J. Redefining global cities. The seven types of global metro economies. URL: https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/09/metro_20160928_gcotypes.pdf.
5. Німченко Н. С. Методичні аспекти концепції глобального міста. *Вісник Дніпропетровського університету. Сер.: Економіка*. 2014. Т. 22, вип. 8 (2). С. 197–202. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdumov_2014_22_8%282%29__32.
6. Майбутня держава – 2030: глобальні мегатенденції, які впливають на уряди. URL: https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/pdf/2014/09/Future_State_2030_UA_v3.pdf.
7. The Megaregions Driving the Global Economy. URL: <https://www.visualcapitalist.com/ranked-the-megaregions-driving-the-global-economy/>.
8. This is the best city in the world for start-ups. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2019/11/innovation-cities-technology-startups/>.
9. Belderbos R., Helen S. Du and Arjen Slangen. When do firms choose global cities as foreign investment locations within countries? The roles of contextual distance, knowledge intensity, and target-country experience. *Journal of World Business*. 2020. Vol. 55, is. 1. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1090951618306473>.
10. How cities and business can work together for growth. URL: <https://www.pwc.com/gx/en/psrc/pdf/gcba-cities-business-growth.pdf>.
11. Global cities investment monitor 2019 / New ranking trends and criteria. URL: <https://gp-investment-agency.com/wp-content/uploads/2019/06/GlobalCitiesInvestmentMonitor2019web-compressed.pdf>.
12. Sassen S. Reading the City in a Global Digital Age: The Limits of Topographic Representation. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. 2010. Vol. 2, is. 5. P. 7030–7041. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042810011912>.
13. URL: <https://docs.google.com/viewerng/viewer?url=https://go.digitalrealty.com/digital-capital-index>.
14. Global Digital Capitals Index: AI Tops Emerging Technologies List Set to Inject Billions into the World Economy. URL: <https://www.prnewswire.com/news-releases/global-digital-capitals-index-ai-tops-emerging-technologies-list-set-to-inject-billions-into-the-world-economy-300955188.html>.
15. Top 10 European cities for AI development. URL: <http://www.digitalstrategyconsulting.com/online-advertising/online-advertising-research-tips-and-news-for-marketers/top-10-european-cities-for-ai-development/16948/>.

16. Townsend A., Lorimer S. Digital master planning: an emerging strategic practice in global cities. URL: https://marroninstitute.nyu.edu/uploads/content/Working_Paper_25_Digital_Master_Planning.pdf.
17. Roadmap to a digital New York city. URL: <http://nycroadmap.us/#recommendations>.
18. San Francisco City Digital equity strategic plan 2019–2024. URL: https://sfmohcd.org/sites/default/files/SF_Digital_Equity_Strategic_Plan_2019.pdf.
19. Barcelona digital city. URL: <https://ajuntament.barcelona.cat/digital/en/digital-transformation>.
20. Hong Kong smart city blueprint. URL: [https://www.smartcity.gov.hk/doc/HongKongSmartCityBlueprint\(EN\).pdf](https://www.smartcity.gov.hk/doc/HongKongSmartCityBlueprint(EN).pdf).
21. Smarter London together: roadmap. URL: https://www.london.gov.uk/sites/default/files/smarter_london_together_v1.65_-_published.pdf.
22. Digital government blueprint. URL: https://www.smartnation.sg/docs/default-source/default-document-library/dgb_booklet_june2018.pdf.
23. Global digital Seoul 2020. URL: <https://digital.seoul.go.kr/eng/digital-2020/vision-mission>.
24. How cities and business can for growth: discussion paper. URL: <https://www.pwc.com/gx/en/psrc/pdf/gcba-cities-business-growth.pdf>.

Стаття надійшла до редакції 14 березня 2020 р.